

[NAGRANIE + GALERIA ZDJĘĆ] Kościół i kapitalizm. Wykład Helen Alford na Angelicum

Tak się złożyło, że jeden z wiceprezesów Goldman Sachs z siedzibą w Londynie, przeczytał „Caritas in veritate” i zadzwonił do ówczesnego arcybiskupa, obecnie kardynała, Westminsteru, aby mu powiedzieć: „To najlepsza analiza kryzysu finansowego, jaką czytałem” – mówiła prof. Helen Alford w wykładzie wygłoszonym w ramach cyklu „JP II Lectures”, organizowanego przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na rzymskim Angelicum.

18 stycznia odbył się kolejny w roku akademickim 2022/23 wykład z cyklu wykładów Janopawłowych organizowanych przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na uniwersytecie Angelicum. Prelekcję zatytułowaną „Kryzys Europy w świetle społecznej nauki Kościoła” wygłosiła prof. Helen Alford OP, dziekan wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Angelicum w Rzymie. W problematykę tematu wprowadził zgromadzonych w sali oraz przed ekranami komputerów słuchaczy o. Cezary Binkiewicz OP, dyrektor Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II w Rzymie na Angelicum.

JP2 Lectures // Prof. Helen Alford OP: The Crisis of Europe i...

W swoim wystąpieniu prof. Alford podjęła dyskusję z dotychczasowymi wykładami, zaprezentowanymi w ramach serii „JP2 Lectures”. Na początku odniosła się do rozważań Marka A. Cichockiego, który zakwestionował tradycyjnie utarte podziały geograficzne na wschód i zachód jako wyznacznik schematów kulturowych, wskazując chrześcijańską drogę naprzód na współczesnym rozdrożu europejskiej tożsamości. Prelegentka zaznaczyła jednak, że według autora „Północy

i południa” to nie opcja chrześcijańska jest w kryzysie, ale raczej post-chrześcijańska, znajdująca się obecnie w bezprecedensowym napięciu i niepewności.

Helen Alford postrzega kryzys nie jako skrzyżowanie dwóch bardzo różnych dróg rozwoju, ale raczej kryzys obecnej pozycji głównego nurtu, który potrzebuje tego, co może mu zaoferować chrześcijaństwo. W związku z tym widzi szerokie pole, na którym mogłoby ono oddziaływać.

Alford postrzega kryzys nie jako skrzyżowanie dwóch bardzo różnych dróg rozwoju, ale raczej kryzys obecnej pozycji głównego nurtu

W dalszej części wystąpienia Alford przedstawiła dwa modele prowadzenia dialogu: pierwszy, zaczerpnięty od belgijskiego dominikanina

Dominique'a Pire'a, który w 1958 roku otrzymał pokojową nagrodę Nobla, a drugi od Jana Pawła II, wskazując że potrzebujemy ich obu, aby stawić czoła europejskiemu kryzysowi. Przywołała również refleksje Chantal Delsol, która obecną sytuację nazywa jeszcze dosadniej – rewolucją. Zwraca uwagę na niepokojące zjawisko obecności pewnych elementów chrześcijaństwa w społeczeństwie kosmoteistycznym i pisze: „Kiedy czułość jest oderwana od źródła czułości, jej logicznym wynikiem jest terror”.

Następnie Alford odwołała się do książki pt.: *A Brief Apology for a Catholic Moment* autorstwa Jean-Luc Mariona i przytoczyła komentarz do niej pióra Fredericka Bauerschimda:

„Marion argumentuje, że sytuacja we Francji, i ogólnie na Zachodzie, jest tak tragiczna, że aby uniknąć całkowitego rozpadu społecznego, musimy odwołać się do wszystkich zasobów i wszystkich sił. Nawet tych katolickich. Wybiera on raczej charakterystykę tej sytuacji jako „dekadencji” niż „kryzysu”. Ta dekadencja jest w rzeczywistości „kryzysem kryzysu”. Właśnie przez nieskończone odraczanie momentu kryzysu współczesny świat pokonuje Ewangelię, ponieważ Ewangelia jest wezwaniem do kryzysu, który wymaga decyzji. Współczesna alergia na kryzys podkopuje nie tylko katolicyzm, ale i samo społeczeństwo zachodnie. Nie spadamy w przepaść, cierpimy z powodu stagnacji dekadencji.”

W dalszej części referatu prof. Alford podjęła analizę kryzysów finansowych w świetle społecznej nauki Kościoła. Przywołała anegdotę, zgodnie z którą jeden z wiceprezesów Goldman Sachs, z siedzibą w Londynie, przeczytał *Caritas in veritate*, po czym zadzwonił do ówczesnego arcybiskupa, obecnie kardynała Westminsteru, aby mu powiedzieć: „To najlepsza analiza kryzysu finansowego, jaką czytałem. Powinieneś coś z tym zrobić”. W rezultacie arcybiskup zwołał spotkanie szefów banków z londyńskiego City, a także innych liderów biznesu, wokół niektórych cytatów z encykliki. Na koniec wszyscy zgodzili się, że muszą kontynuować te dyskusje. W efekcie powstał fundusz charytatywny o nazwie „Blueprint for Better Business”. Prof. Alford

przedstawiła dalej, jak funkcjonuje ta organizacja charytatywna. Podkreśliła, że czerpie ona z dorobku myśli teologicznej, która nie jest pod kontrolą liderów biznesu.

„Właśnie przez nieskończone odraczanie momentu kryzysu współczesny świat pokonuje Ewangelię, ponieważ Ewangelia jest wezwaniem do kryzysu, który wymaga decyzji”

Następnie, Alford skupiła się na myśli amerykańskiego teologa, Billa Cavanaugha oraz włoskiego historyka gospodarczego, Luigino Bruni. Ich idee posłużyły do refleksji nad

współczesnym kapitalizmem rozumianym jako swego rodzaju bałwochwalstwo. Jak wskazała, Cavanaugh zauważa, że w Biblii bałwochwalstwo dotyczy raczej zachowania niż trzymania się oficjalnego przekonania – bardziej przypomina cudzołóstwo lub innego rodzaju zdradę czy nielojalność czy posiadanie błędnego pojęcia o Bogu. – „Idolatria nie dotyczy tylko Boga, ale także pieniędzy, rzeczy i władzy. Możemy tworzyć totemiczne wspólnoty wokół rzeczy” – podkreśliła Alford. Przywołała również sformułowane przez Cavanaugha kryterium bałwochwalstwa: miarą tego, czy ulegasz fałszywemu Bogu czy nie, jest to czy ów Bóg „pożera cię”. Prelegentka zwróciła również uwagę na pułapki współczesnego marketingu, który kreuje niemal mistyczne poczucie tożsamości związanej z posiadaniem promowanego produktu.

W dalszej części wykładu prof. Alford kontynuowała charakterystykę organizacji „Blueprint”, która swoje podejście do gospodarki opiera na prawie naturalnym. Zwróciła również uwagę na jej wymiar personalistyczny, oparty o myśl Maritaina.

W podsumowaniu prof. Alford podkreśliła potrzebę budowania teorii ekonomicznej, która wychodzi od znacznie bardziej realistycznej, personalistycznej koncepcji człowieka niż „homo economicus” poszukujący przede wszystkim zaspokojenia własnych interesów. W centrum tej refleksji powinien znaleźć się człowiek nakierowany na relacje i ideę „wolności do”.

Na zakończenie prof. Alford wspomniała swoją wizytę w Kijowie u jednego z ukraińskich studentów Angelicum, krótko po powstaniu w 2013-2014r. Przypomniała o setce młodych osób zastrzelonych wtedy na Majdanie, nazwanych potem „Niebiańską setką”. Podczas tych odwiedzin usłyszała od jednego z biskupów grekokatolickich: „Musisz pamiętać, że to byli pierwsi młodzi ludzie, którzy oddali swoje życie za Europę.” Prof. Alford wskazała tych młodych ludzi, oddających życie za wolność, jako inspirację również dla nas stojących w obliczu europejskiego kryzysu.

Fot. Stefano Dal Pozzolo

Comiesięczne otwarte wykłady Janopawłowe wygłaszane przez uczonych z całego świata są organizowane przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na wydziale Filozofii na Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza z Akwinu – Angelicum w Rzymie, Rzymskiej Alma Mater Karola Wojtyły.

W ramach tegorocznego cyklu swoje wykłady wygłosili: Joseph Weiler, Vittorio Possenti, Mirosława Grabowska, Antoine Arjakovsky, Sr. Helen Alford O.P., Dariusz Karłowicz, Fr. Raymond De Souza, R. R. Reno, Fr. Thierry-Dominique Humbrecht O.P., Fr. Franciszek Longchamps de Bérier.

*

Instytut Kultury św. Jana Pawła II jest interdyscyplinarną instytucją naukowo-dydaktyczną powołaną na Wydziale Filozofii Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu (Angelicum) w Rzymie w stulecie urodzin Jana Pawła II. Misją Instytutu jest refleksja nad najważniejszymi problemami współczesnego Kościoła i świata inspirowana życiem i myślą św. Jana Pawła II. Celem Instytutu jest więc nie tylko badanie dorobku Wielkiego Papieża, ale również myślenie wraz z nim o najważniejszych sprawach kultury duchowej, a więc np. solidarności, miłosierdziu, sztuce chrześcijańskiej, miejscu Kościoła we współczesnym świecie czy kryzysie duchowym Europy.

Fundacja Świętego Mikołaja jest współorganizatorem Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II – instytucji finansowanej ze środków prywatnych darczyńców z Polski. Zapraszamy serdecznie do ich grona! >> <https://teologiapolityczna.pl/jp2>

Informacje o wykładowcach cyklu „JP2 Lectures”:

I semestr:

► 19 października 2022 — *Europa niechrześcijańska – czy jest możliwa?*

Joseph Weiler – profesor w New York University School of Law oraz Senior Fellow w Center for European Studies na Harvardzie. Wcześniej pełnił funkcję przewodniczącego Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego we Florencji. Prof. Weiler jest współredaktorem naczelnym czasopism prawniczych *European Journal of International Law* (EJIL) oraz *International Journal of Constitutional Law* (ICON). Otrzymał tytuł doktora honoris causa The Catholic University of America. Jedną z jego znaczących książek jest *Un'Europa Cristiana: Un saggio esplorativo*, która została przetłumaczona na osiem języków.

► 16 listopada 2022 — *Prawda, którą jesteśmy dłużni człowiekowi, jest, przede wszystkim, prawdą o człowieku*

Vittorio Possenti – ur. 1938 - włoski filozof, profesor w Katedrze Filozofii Polityki na Uniwersytecie w Wenecji. Zajmuje się filozofią moralną i metafizyką. Członek Narodowego Komitetu Bioetyki,

Papieskiej Akademii Nauk Społecznych i Papieskiej Akademii św. Tomasza z Akwinu. Tuż przed konklawe w 1978 roku Possenti sformułował 30 pytań dotyczących nauki społecznej Kościoła, skierowanych do kardynała Karola Wojtyły. Pisemne odpowiedzi udzielone przez przyszłego papieża zostały zamknięte w archiwach na ponad dwadzieścia lat. W 2007 roku ukazał się naukowy zapis tego wywiadu, zatytułowany *Revolution of the Spirit*.

► 30 listopada 2022 — *Sekularyzacja w Europie: teoria i rzeczywistość*
Mirosława Grabowska – socjolog i profesor Uniwersytetu Warszawskiego, od 2008 dyrektor Centrum Badania Opinii Społecznej, największej instytucji badającej opinię publiczną w Polsce. Specjalizuje się w socjologii politycznej, socjologii religii i teorii sekularyzacji. Była profesorem wizytującym na Stanford University, Institute for Advanced Study w Princeton, University of Wisconsin oraz Johannes Gutenberg-Universität Mainz w Niemczech. W 1982-1989 pracowała w redakcji kwartalnika „Krytyka”. Za działalność opozycyjną była aresztowana od 12 czerwca do 21 września 1985 roku. W 2005 r. otrzymała "Nagrodę im. ks. Józefa Tischnera" za książkę "Podział postkomunistyczny". Społeczne podstawy polityki w Polsce po 1989 roku. Autorka książki *God And The Polish Affair. Beyond the Boundaries of Secularization Theory* (2018).

► 7 grudnia 2022 — *Wykład specjalny George'a Weigela*
George Weigel – urodzony w 1951 roku w Baltimore, filozof i teolog katolicki, autor kilkunastu książek, z których większość przetłumaczono i wydano również w Polsce – m.in. dwutomową biografię Jana Pawła II pt. Świadek nadziei oraz Kres i początek. Prowadzi Katedrę Studiów Katolickich Williama E. Simona w

Ethics and Public Policy Center w Waszyngtonie. Odznaczony papieskim Krzyżem Pro Ecclesia et Pontifice oraz polskim Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

► 21 grudnia 2022 — *Religia i polityka – od totalitaryzmu do demokracji. Przypadek Ukrainy*

Antoine Arjakovsky – dyrektor ds. badań w Collège des Bernardins w Paryżu, przewodniczący Association des Philosophes Chrétiens (Stowarzyszenia Filozofów Chrześcijańskich). Założyciel i dyrektor Instytutu Studiów Ekumenicznych we Lwowie. Dyrektor Semaines Sociales de France (Francuskie Tygodnie Społeczne), wiceprezes Artisans de Paix (Rzemieślnicy Pokoju) oraz członek zarządu Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia.

► 18 stycznia 2023 — *Braterstwo powszechne a rozwiązanie konfliktu w Europie: czy Środkowa i Wschodnia Europa mają szczególną rolę do odegrania?*

S. Helen Alford – członek Zgromadzenia św. Katarzyny ze Sieny w KwaZulu Natal. Dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego św. Tomasza z Akwinu. Od 2004 do 2017 Dyrektor programu magisterskiego „Zarządzanie i społeczna odpowiedzialność biznesu”, prowadzonego wspólnie przez Wydział Nauk Społecznych PUST i Wydział Ekonomii LUMSA w Rzymie. Konsultor Papieskiej Rady ds. Sprawiedliwości i Pokoju; członek zwyczajny Papieskiej Akademii Nauk Społecznych. Autorka licznych publikacji z zakresu technologii humanistycznej, katolickiej myśli społecznej, biznesu oraz jego społecznej odpowiedzialności.

II semestr:

► 15 lutego 2023 — Chrześcijańskie pojęcie ekonomii

Ks. prof. Raymond de Souza — proboszcz parafii Świętego Serca Maryi w Ontario, kapelan w Newman House Catholic Chaplaincy na Queen's University w Kingston. Kapelan drużyny piłkarskiej Queen's University. Wykłada na Queen's University na Wydziale Ekonomii. Uzyskał tytuł magistra administracji publicznej na Queen's University oraz magistra filozofii na Cambridge. Przygotowanie teologiczne uzyskał w St. Philip's Seminary w Toronto, Papieskim Kolegium Północnoamerykańskim oraz Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie. Na Jubileuszowy Rok Miłosierdzia (2016) mianowany przez papieża Franciszka Misjonarzem Miłosierdzia. Nominacja ta została przedłużona na czas nieokreślony w 2017 roku.

► 1 marca 2023 — *Reset czy rewolucja? Współczesne problemy politycznej stabilności i kilka starożytnych rozwiązań*

Dariusz Karłowicz — filozof, wykładowca, publicysta, wydawca książek. Dyrektor programowy Instytutu Kultury św. Jana Pawła II. Współzałożyciel i redaktor naczelny rocznika filozoficznego *Teologia Polityczna*. Prezes Fundacji Świętego Mikołaja - współorganizatora Instytutu. Współautor cotygodniowego programu telewizyjnego *Trzeci Punkt Widzenia* (TVP Kultura). Autor książek m.in. *Arcyparadoks śmierci, Sokrates i inni święci, Polska jako Jason Bourne*.

► 15 marca 2023 — *Chrześcijanie w obliczu polaryzacji politycznej*

Rusty Reno — od 1978 r. uczęszczał do Haverford College, uzyskując w 1983 r. tytuł licencjata. W 1984 roku rozpoczął studia magisterskie na Uniwersytecie Yale na Wydziale Studiów Religijnych, a w 1990 roku uzyskał stopień doktora w dziedzinie etyki religijnej. Do 2010 wykładowca na Creighton University, redaktor „First Things”.

Autor m.in: *Return of the Strong Gods: Nationalism, Populism and the Future of the West, Resurrecting the Idea of a Christian Society, Sanctified Vision: An Introduction to Early Christian Interpretation of the Bible.*

► 21 kwietnia 2023

Ks. prof. Thierry-Dominique Humbrecht OP – tytuł doktora filozofii uzyskał na Sorbonie. Rozprawę uhonorowano nagrodą Demolombe. W latach 1993-2008 dyrektor studiów filozoficznych dla studentów dominikańskich w dominikańskiej prowincji w Tuluzie. Wykłada filozofię i teologię między innymi w: Institut catholique de Paris, Institut catholique de Toulouse (profesor, 2017), Studium des Dominicains (Bordeaux), Institut Saint-Thomas-d'Aquin (ISTA, Tuluza), École professorale de Paris.

► 18 maja 2023

Ks. prof. Franciszek Longchamps de Berier – ksiądz katolicki, profesor prawa, magister prawa (LL.M) Uniwersytetu Georgetown (1992), kierownik Katedry Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, wykładowca na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, wybrany na czwartą kadencję do Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, członek Zespołu Ekspertów ds. Bioetyki Konferencji Episkopatu Polski. Reprezentuje Konferencję Episkopatu Polski w Komisji Prawnej Konferencji.

*

KLIKNIJ i dołącz do grona fundatorów Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II w Rzymie

Myśląc z Janem Pawłem II. Relacja z inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie

List Papieża Franciszka na inaugurację Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie

Myśl Jana Pawła II jest zbyt ważna, by zamknąć ją w muzeum.
Przemówienie Dariusza Karłowicza na inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II

Otwieramy „akademicki pomnik” dla św. Jana Pawła II. Rozmowa z rektorem Angelicum o. Michałem Paluchem OP

Kard. Stanisław Ryłko: Instytut Kultury to bijące serce Uniwersytetu

O. Serge-Thomas Bonino OP: W duchu żywego tomizmu

Dariusz Karłowicz zaprasza do wspólnego budowania Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II

Start JP2 Studies, wykład Lorda Alderdice'a i wystawa fotografii Adama Bujaka